

5. Yevdokymenko O. M. (2020). Innovatsiyni pedahohichni tekhnolohii u formuvanni maisternosti vykladacha [Innovative pedagogical technologies in the formation of teacher mastery]. *Pedahohichni nauky : teoriya ta praktyka*. № 9. P. 56–62 [in Ukrainian].
6. Ivanenko S. V. (2019). Psykholohichni ta pedahohichni aspekty vzaemodii v navchalnomu protsesi [Psychological and pedagogical aspects of interaction in the educational process]. *Naukovi visnyk PNPV*. № 2. S. 77–84 [in Ukrainian].
7. Kuzmin S. O. (2020). Student-tsentrystyrovyy pidkhid v osviti: vyzvy ta perspektyvy [Student-centered approach in education: challenges and prospects]. *Osvitni innovatsii*. № 8. S. 34–42 [in Ukrainian].
8. Levchenko V. I. (2018). Pedahohichna maisternist vykladacha : tekhnolohichniy aspekt [Pedagogical mastery of the teacher: technological aspect] : monohrafiya. Kyiv : Vydavnytstvo KNU. 312 s. [in Ukrainian].
9. Nikitina L. O. (2021). Vplyv profesiynoi maisternosti vykladacha na motyvatsiiu studentiv [The impact of professional mastery of the teacher on student motivation]. *Osvita ta pedahohichna nauka*. № 12, S. 14–22 [in Ukrainian].
10. Petrov V. H. (2019). Formuvannya kompetentnosti u konteksti student-tsentrystyrovoho pidkhodu [Formation of competencies in the context of a student-centered approach]. *Naukovi zapysky NUBiP*. № 4. S. 89–98 [in Ukrainian].
11. Rudenko O. V. (2020). Rozvytok pedahohichnoi maisternosti u vykladachiv vyshchoi shkoly [Development of pedagogical mastery in higher education teachers]. *Pedahohichna maisternist ta innovatsii*. № 2. P. 44–52 [in Ukrainian].
12. Smirnova O. H. (2019). Innovatsii v pedahohichnii diialnosti: dosvid i perspektyvy [Innovations in pedagogical activity: experience and prospects] : monohrafiya. Kharkiv : Vydavnytstvo KhNU. 288 s. [in Ukrainian].
13. Sokolov M. A. (2020). Formuvannya student-tsentrystyrovoho osvitynogo seredovyscha: pedahohichni instrumenty [Formation of a student-centered educational environment: pedagogical tools]. *Osvita XXI stolittia*. № 6. S. 19–26 [in Ukrainian].
14. Tarasenko Yu. M. (2019). Pedahohichna maisternist u konteksti kompetentnisnogo pidkhydu [Pedagogical mastery in the context of a competency-based approach]. *Zbirnyk naukovykh prats KNU*. № 7. S. 66–73 [in Ukrainian].
15. Chernenko A. V. (2021). Vzaemodiia vykladacha ta studentiv: formuvannya efektyvnogo osvitynogo seredovyscha [Interaction between the teacher and students: forming an effective educational environment]. *Pedahohichni dyskurs*. № 9. S. 27–35 [in Ukrainian].

Shpaliarenko Yu. Pedagogical skills of the lecturer as a factor in the formation of a student-centered educational environment

The article carried out a comprehensive analysis of the role of pedagogical mastery of contribution in the formation of educational media aimed at students. Педагогічна майстерність розглядається як багатогранне явище, що включає професійні компетентності, здатність до постійного саморозвитку, критичного самоаналізу та вміння використовувати сучасні інноваційні методику й підходи. A teacher who continually improves his skills, caters to the individual needs and abilities of every student, which is especially important in the context of a particularly oriented learning.

Particular respect is given to the student-centered approach, which changes the traditional model of learning: students become active participants in the learning process, where the teacher acts as a mentor and facilitator, and not just a provider of information. This approach relies on the acquisition of interactive technologies, mixed learning and innovative methods that promote increased motivation, development of initiative and critical thinking among students. It is agreed that the use of new technologies allows students to become more involved in the initial process, activating their role, and pushing forward the level of concentration, thus mastering the initial material becomes more effective and meaningful.

The article emphasizes the importance of interaction between the teacher and the student, which is based on cooperation, trust, mutual understanding and open communication. It has been revealed that such interaction results not only in the effective acquisition of knowledge, but also in the formation of professional competencies necessary for the successful career of students. The mutual importance of developing the independence of students and their ability to make decisions in real professional situations is clear.

In addition, the importance of emotional competence is emphasized, which plays a key role in creating a friendly emotional climate at the beginning.

Key words: pedagogical excellence, educational environment, student-centered approach, innovative methods, teacher-student interaction, professional competencies, active learning, blended learning, critical thinking, mentoring.

УДК 811.111'373.7:37.016

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.101.14>

Шутенко І. В., Лотошнікова С. А.

**РОЗВИТОК КОЛОКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ІНОЗЕМНОЮ**

Стаття надає короткий огляд основних подій у дослідженнях колокацій, привертає увагу до важливості колокаційної компетентності та обговорює, чому її важко розвинути. Вона також окреслює роль викладача в розвитку колокаційної компетентності тих, хто вивчає англійську мову як іноземну, і пропонує рекомендації щодо прийомів і способів її формування.

Колокаційна компетентність є обов'язковою для ефективного спілкування англійською мовою, оскільки вона покращує сприйняття та продукування мовлення, надаючи спроможність скласти речення з готових лексичних блоків, а не

з ізольованих слів. Однак, незважаючи на їхнє значення, в Україні колокаціям часто приділяють недостатню увагу на заняттях з англійської мови.

У статті виокремлено основні виклики, з якими стикаються ті, хто намагаються набути колокаційної компетентності, вивчаючи англійську мову як іноземну, а саме: їх схильність зосереджуватися на окремих словах, а не на словосполученнях, вплив рідної мови та труднощі викладачів у наданні порад щодо вибору синтагматичних фраз. Автори наголошують на особливій ролі викладача в формуванні колокаційної компетентності.

Практичні пропозиції щодо впровадження навчання колокаціям на заняттях з англійської мови як іноземної передбачають підвищення усвідомлення колокацій тими, хто навчаються, експліцитне навчання поширеним колокаціям, використання словників колокацій, інтеграцію колокацій до мовних вправ, виділення поширених помилок у словосполученнях та пряме й непряме виправлення помилок.

У висновках статті наголошується на необхідності зміни підходу до викладання англійської лексики, на користь більшого акценту на колокаціях та колокаційній компетентності. Автори також зазначають, що для перевірки запропонованого підходу до формування колокаційної компетентності необхідні подальші емпіричні дослідження.

Ключові слова: англійська мова як іноземна, колокації, колокаційна компетентність, помилки у виборі колокатів, коригувальний зворотний зв'язок, словники колокацій, наявний словниковий запас.

Через дев'яносто один рік після того, як Гарольд Пальмер вперше вжив цей термін у його сучасному лінгвістичному значенні, колокації – фіксовані, впізнавані, неїдіоматичні фрази та конструкції – все ще лише утверджуються у викладанні іноземних мов в Україні та багатьох інших країнах, отримуючи недостатню увагу на заняттях з англійської мови, що впливає на лінгвістичну та комунікативну компетентність тих, хто навчаються.

Гарольд Пальмер визначив колокацію як «послідовність двох або більше слів, які слід запам'ятовувати як єдине ціле, а не утворювати зі складових частин» [8, титульна сторінка]. Це узгоджується з контекстуальною теорією Джона Фірта, яка стверджує, що значення слова залежить від контексту, в якому воно з'являється. Слова, що оточують певне слово, характеризують його та визначають його вибір (наприклад, *strong wind*, але *heavy rain*) і його значення в конкретному ситуаційному контексті (наприклад, *run a marathon*, *run a shop*, *run a risk*). За словами Джона Сінклера, погляди якого формувалися під впливом ідей Джона Фірта, контекст є суттєво важливим для пояснення значення слів: «Насправді, неможливо говорити про значення слова в ізоляції – воно має конкретне значення лише в певному середовищі» [9, xvii].

Отже, увага має бути на словосполученнях, а не на окремих словах, і вивчення слів у контексті наголошує на вивченні саме словосполучень, таких як колокації. Колокаційна компетентність – здатність розуміти та застосовувати словосполучення, які є поширеними в певній мові – є надзвичайно важливою в спілкуванні, освіті та різноманітних професійних сферах.

Джон Фірт писав, що колокація пов'язана зі «взаємним очікуванням слів», і використовував слово «колокація» для позначення асоціації слів в одному контексті, коли ви зустрічаєте одне слово, і очікуєте присутності іншого [3, с. 75–76]. Ідея полягає в тому, що коли два слова «взаємно очікують одне одного», носії мови можуть із певною мірою впевненості передбачити появу одного слова, коли зустрічають інше.

Відоме висловлювання Фірта про те, що ми «пізнаємо слово за його оточенням» було прийнято й використовується багатьма лінгвістами, а філософія, що стоїть за цим поняттям, обговорювалася та розвивалася протягом багатьох років. У 2005 році Майкл Хоуї запропонував нову теорію лексичного праймінгу [6], яка виходить з ідей Джона Фірта.

Ця теорія стверджує, що часта спільна поява слів у тексті може вказувати на «психологічну асоціацію між словами», і що ця асоціація може бути пояснена з погляду праймінгу: коли трапляється певне ключове слово, на думку одразу спадають його високочастотні колокати. Кожне слово є ментально підготованим до колокаційного вживання, і колокаційний праймінг слова є чутливим до контекстів, у яких зустрічається це слово. Той факт, що лексична одиниця використовується в конкретних комбінаціях у певних типах текстів, є частиною нашого знання про цю лексичну одиницю [6, 5–13]. Звідси визначення Майклом Хоуї колокації як «психологічної асоціації між словами», яка «засвідчується їхньою спільною появою в масивах мовних даних (корпусах текстів) із більшою частотою, ніж це можна було б пояснити випадковістю» [6, 5]

Людина, що говорить англійською, маючи хорошу колокаційну компетентність, не планує і не вимовляє кожне слово окремо, а покладається на вже готові лексичні блоки. Підвищення колокаційної обізнаності тих, хто навчаються, може бути дуже ефективним способом збільшення їхньої комунікативної спроможності, тобто здатності сказати більше, використовуючи ті обмежені мовні ресурси, які в них є.

Передбачуваність колокацій також зменшує когнітивні витрати, необхідні для розуміння висловлювань: коли слухачі або читачі стикаються з першою частиною колокації, вони можуть приділяти менше уваги наступним колокатам, ніж у випадку з синтаксичними комбінаціями, які не є рекурентними. Як наслідок, часте і доречне використання словосполучень в усному чи письмовому мовленні полегшує сприйняття тексту.

Колокаційна компетентність, таким чином, є однією з найважливіших властивостей лексичної компетентності. Мова – фразова за своєю природою, а колокації є будівельними блоками усного та письмового дискурсу. будівельні блоки усного та письмового дискурсу. Вони покращують комунікацію, полегшуючи обробку інформації. Колокаційно компетентні носії англійської мови помічають, обробляють і зберігають у пам'яті колокації та інші лексичні блоки як цілісні послідовності слів, і це дає їм перевагу в розумінні

та продукуванні мови. Проте досі залишається невизначеним, як і яким колокації слід навчати, а також які конкретні види діяльності в класі є найкращими для сприяння спонтанному вживанню колокацій.

Ця робота має на меті розглянути 1) чому колокації так важко засвоюються, 2) яку роль відіграє викладач, і як викладач може допомогти тим, хто навчаються, у формуванні та розвитку колокаційної компетентності. Через обмеження обсягу статті, ця робота зосереджується виключно на лексичних колокаціях і не розглядає граматичні колокації.

Формування колокаційної компетентності передбачає формування 1) здатності помічати колокації в тексті; 2) здатності розуміти значення колокацій; 3) розуміння стилістичних та ситуаційних обмежень щодо використання колокацій; 4) колокаційної плинності як здатності легко отримувати доступ до необхідних колокацій в ментальному лексиконі мовця [4, 39–40]. Стосовно всіх цих аспектів мають формуватися й розвиватися як рецептивні, так і продуктивні навички. Таким чином, формування й розвиток колокаційної компетентності є дуже складним і кумулятивним процесом, який вимагає сприятливих умов для закріплення через повторення та практику.

Водночас, вивчення англійської мови як іноземної часто відбувається в умовах, які далеко не є найкращими для успішного формування й розвитку колокаційної компетентності, насамперед через брак достатнього контакту з англійською мовою в різноманітних контекстах, що унеможлиблює впізнавання й продукування колокацій. До того ж, частотність будь-якої колокації є нижчою за частотність будь-якого з її окремо взятих компонентів; і це має додатковий негативний ефект на формування, зміцнення та підтримку асоціативних зв'язків між словами, які утворюють колокаційні сполучення.

По-друге, ті, хто вивчає англійську мову як іноземну, схильні зосереджуватися на окремих словах як у сприйнятті, так і в продукуванні висловлювань [12, 205–213]. Багато хто з них вважають, що накопичення нових окремих слів є ознакою гарного прогресу у збільшенні словникового запасу і просто не зосереджуються на поглибленні знань уже відомих слів. Вони не приділяють достатньої уваги колокаційним зв'язкам і не використовують банк готових колокацій. Нездатність розпізнавати та застосовувати колокації означає нездатність використовувати переваги лексичного праймінгу, оскільки слова, з якими вони стикаються в природному дискурсі, не викликають у них жодних очікувань. Як наслідок, через недостатню колокаційну обізнаність та інтерференцію рідної мови їхні спроби «збирати» окремі фрази часто призводять до помилкового, неприродного або надмірно спрощеного мовленнєвого продукування.

Як зазначає Джордж Вуллард [11], довільна природа колокацій обумовлює зміну ролі викладача. Оскільки зазвичай немає потреби пояснювати, чому в колокаціях слова поєднуються певним чином, засвоєння колокацій цілком підходить для самостійної роботи, а роль вчителя полягає в тому, щоб бути «менеджером навчання» [11, 46]. Викладачі можуть сприяти формуванню та розвитку колокаційної компетентності тих, хто навчаються, допомагаючи їм розвивати вміння самостійного вивчення мови. Покращення колокаційної обізнаності тих, хто навчаються, є, можливо, найважливішою частиною покращення їх словникового запасу, оскільки це дає їм змогу поглибити знання вже відомих їм слів.

Як один із типів композиційних фразем (тобто таких, які можна зрозуміти, виходячи зі значення слів, з яких вони складаються), колокація складається принаймні з двох частин, одна з яких (основа) є семантично автономною і вільно обирається під час мовлення, тоді як друга частина (колокат) обирається залежно від основи і не може бути семантично інтерпретована ізольовано [10, 227–228], наприклад: *rain heavily, heavily sedated, heavy snowfall, heavy smoker, pay one's debts, pay attention (to), strong coffee, strong* (тобто алкогольні) *drinks, make a strong impression (on), sound advice, sound argument, safe and sound, restore to sound health* тощо.

На відміну від ідіом, ми зазвичай можемо вивести значення колокації зі значень слів, що входять до її складу, але ці слова настільки тісно пов'язані між собою, що ми не можемо замінити одне з них синонімом або маємо дуже обмежений вибір природних колокатів. Визначення того, які слова є підходящими колокатами, може викликати проблеми. Дійсно, навіть якщо ті, хто навчаються, знають слова *hold a conversation*, вони можуть не знати колокацію *hold a conversation*. Вони можуть знати слова *make a mistake*, але не зберігають *make a mistake* у своєму ментальному лексиконі як єдиний лексичний блок. Це пояснює, чому вони припускаються помилок у колокаціях, навіть маючи «непоганий запас слів». Викладачі можуть підвищити колокаційну обізнаність тих, кого вони навчають, експліцитно привертаючи увагу до місколокацій на заняттях.

Словники відіграють центральну роль у вивченні мови. На жаль, переважна більшість тих, хто вивчає англійську мову як іноземну, недостатньо використовують цей ресурс, звертаючись до нього здебільшого тоді, коли зустрічають незнайомі слова. Однак, знання слова також передбачає засвоєння його колокаційного діапазону та його обмежень. Це саме та інформація, яку надають словники колокацій. Таким чином, словник колокацій є не лише засобом декодування, але й засобом кодування, допомагаючи тим, хто навчаються, створювати власні тексти. Знайти колокації слова, а не його значення, може бути дуже корисною справою. Використання словників для засвоєння колокацій має бути звичкою у вивченні іноземних мов.

Величезна кількість колокацій та їх поширеність створюють велику проблему. Oxford Collocations Dictionary for Students of English (2002) містить близько 150 000 колокацій, і цей список далеко не повний. Можливо до 70% всього, що ми говоримо, чуємо, читаємо або пишемо, можна знайти в тій чи іншій формі усталених зворотів і висловів, і колокації складають величезний відсоток всього природного дискурсу, усного чи письмового [5, 53]. Ті, хто навчаються, часто сприймають це як проблему і можуть навіть намагатися уни-

кати їх. Наслідком є зосередження уваги на окремих (ізолюваних) словах, а не на готових лексичних блоках. Для того, щоб запобігти цьому, викладачі можуть змінити спосіб подання матеріалу, використовуючи вже існуючі знання тих, кого вони навчають. Наприклад, якщо останні вже знають значення слова «помилка», то його можна легко представити разом з його поширеними колокаціями, наприклад, *make a mistake, learn from mistakes, correct one's mistake, pay for one's / someone's mistakes*. Тут також слід привертати увагу й до слів зі схожими значеннями, які не є прийнятними колокатами в цих словосполученнях. Такий підхід зменшує когнітивне навантаження, оскільки завдання тепер полягає не стільки у вивченні нових слів у колокаціях, скільки в тому, щоб навчитися сполучати в колокаціях знайомі слова.

Розширення словникового запасу іноземної мови не обов'язково означає вивчення нових слів. Радше, це в першу чергу засвоєння вже знайомих слів у нових словосполученнях [2, 101] [11, 31]. Допомогти тим, хто навчаються, Розвинути в тим, хто навчаються, навичку сприймати лексику як словосполучення, а не як окремі слова є однією з ролей, які відіграють викладачі англійської мови як іноземної. Особа зі словниковим запасом у 2000 лексем і хорошою колокаційною компетенцією розмовлятиме англійською краще, ніж особа, яка знає більшу кількість лексем, але не має хорошої колокаційної компетенції. Зміщуючи фокус уваги з окремих слів на колокації і переконуючи, тих, хто навчаються, що вони знають слово лише тоді, коли знають, як воно поєднується з іншими словами в різних контекстах, має бути обов'язковою частиною роботи викладача.

Привертання уваги до поширених колокаційних помилок та їх виправлення можуть допомогти тим, хто навчаються, почати помічати закономірності і є ефективним методом засвоєння колокацій. Особливий наголос тут потрібно ставити на відмінностях між колокаціями в рідній та іноземній мовах, оскільки ті, хто навчаються, схильні до дослівного перекладу зі своєї рідної мови. Такий буквальный переклад часто призводить до помилок, що спричиняє неприродне звучання англійської мови, плутанину і навіть непорозуміння, що можна побачити з нижченаведених поширених помилок, яких припускаються українці, які вивчають англійську мову як іноземну:

- *listen music замість *listen to music*,
- *leave from home замість *leave home*,
- *strong rain замість *heavy rain*,
- *win the enemy замість *defeat the enemy*.

Один із способів уникнути таких помилок – дотримуватися рекомендацій Моргана Льюїса про те, що колокації слід перекладати «не дослівно, а цілими фразами, враховуючи, що їх еквівалент у мові перекладу може дуже відрізнитися від колокації в мові оригіналу [7, 16].

Виправлення колокаційних помилок викладачем відіграє вирішальну роль у підвищенні колокаційної компетентності тих, хто вивчають англійську мову як іноземну. Адже такий зворотний зв'язок не лише усуває конкретні помилки, але й сприяє глибшому розумінню колокаційних моделей, що в кінцевому підсумку призводить до покращення мовної компетенції.

Спостереження показують, що стосовно колокаційних помилок викладачі використовують два основні типи коригувального зворотного зв'язку: прямий коригувальний зворотний зв'язок і непрямий коригувальний зворотний зв'язок.

Прямий коригувальний зворотний зв'язок полягає в експліцитному виправленні помилки шляхом надання правильного варіанту [1, 154]. Цей метод надає негайні й чіткі настанови, потенційним наслідком чого є швидше розуміння і запобігання таким помилкам у майбутньому, що може бути особливо корисним для осіб, які мають низький рівень володіння мовою і потребують більшої підтримки з боку викладача.

Непрямий коригувальний зворотний зв'язок лише сигналізує про наявність помилки, але не виправляє її [1, 154]. Цей метод є більш корисним на просунутих етапах навчання, коли ті, хто навчаються, здатні самостійно аналізувати помилки. Хоча непрямий зворотний зв'язок потребує більше часу, він заохочує до самокорекції і може призвести до більш тривалого збереження в пам'яті правильних колокацій.

Отже, коригувальний зворотний зв'язок відбувається з метою зменшити розрив між поточними показниками тих, хто вивчають іноземну мову, і їхніми цільовими показниками. Однак, не менш важливо, щоб окрім коригувального зворотного зв'язку, викладач надавав зворотний зв'язок, який включає позитивні коментарі та/або дружні поради щодо виконання завдань тими, хто навчаються.

Аналіз досліджень колокацій та методів розвитку колокаційної компетентності у викладанні англійської мови підтверджує, що щодо важливості колокацій для розуміння та продукування мовлення існує консенсус. Проте в освітніх закладах колокації все ще отримують недостатню увагу, і ми маємо замало досліджень щодо того, як слід формувати й розвивати колокаційну компетенцію на заняттях з іноземних мов. У цій статті висвітлено основні причини, чому засвоєння колокацій викликає труднощі, окреслено роль викладача в засвоєнні колокацій, а також запропоновано низку рекомендацій щодо розвитку колокаційної компетентності тих, хто навчаються.

Основний висновок цього дослідження полягає в тому, що в більшості навчальних закладів України необхідно впровадити фундаментальні зміни в методах викладання англійської як іноземної, змістивши фокус уваги з окремих слів на синтагматичний вимір мови, що вивчається. На завершення слід зазначити, що педагогічні пропозиції, наведені в цій статті, ґрунтуються на ключових принципах успішного засвоєння колокацій, засвідчених у літературі, а також на спостереженнях авторів на заняттях з англійської мови як іноземної, і це означає, що ефективність цих пропозицій потребує подальших емпіричних досліджень.

Використана література:

1. Bratož, S. & Brumen, M. & Dagarin F. & Mateja, P.K. Teaching English at primary level. University of Primorska Press. 2023. 228 p. URN:NBN:SI:doc-RVNSLUJR. URL: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:doc-RVNSLUJR>
2. Cebotaroș, Viorica. The role of collocations in expanding EFL learners' vocabulary. *Tradiție și inovare în cercetarea științifică : Materialele Conf. Șt. cu participare Intern.*, Ed. a 10-a, 8 oct. 2021. Bălți : [S. n.], 2022 (CEU US). Vol. 1. P. 101–104. URL: http://www.dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/5432/1/Cebotaros_The_role.pdf
3. Firth, J. R. In Palmer, F. R. *Semantics*. Second Edition. Cambridge : Cambridge University Press, 1981. P. 75–79.
4. Henriksen, B. Research on L2 learners' collocational competence and development. A progress report. In Bardel, C., Lindqvist, C., & Laufer, B. (Eds.), *L2 vocabulary acquisition, knowledge and use: new perspectives on assessment and corpus analysis*. Eurosla Monograph Series 2: Eurosla. 2013. P. 29–56.
5. Hill, J. Revising priorities : from grammatical failure to collocational success. In Lewis, M. (Ed.). *Teaching Collocation : Further Developments in the Lexical Approach*. 2000. P. 47–69. London : Language Teaching Publications.
6. Hoey, M. *Lexical priming : A new theory of words and language*, London and New York, Routledge, 2005. 202 p.
7. Lewis, M. There is nothing as practical as a good theory. In *Teaching collocation*, ed. Michael Lewis. 2000. P. 10–27. London : Heinle, Cengage Learning.
8. Palmer, H. E. Second interim report on English collocations, submitted to the Tenth Annual Conference of English Teachers, under the auspices of the Institute for Research in English Teaching. Tokyo : Kaitakusha, 1933. 188 p.
9. Sinclair, J. M. *Collins Cobuild English Language Dictionary*. Birmingham : Harper Collins, 1987. 1731 p.
10. Wanner, L. E. O. Making sense of collocations. *Computer Speech & Language*. 2006. 20(3). P. 227–244. URL: <https://doi.org/10.1016/j.csl.2005.07.002>
11. Woolard, G. Collocation – encouraging learner independence. In : M. Lewis (ed.) *Teaching Collocation. Further developments in the lexical approach*. Thomson Heinle Language Teaching Publications ELT. 2000. P. 28–46.
12. Wray, A. *Formulaic language and the lexicon*. Cambridge : Cambridge University Press. 2002. 332 p.

References:

1. Bratož, S. & Brumen, M. & Dagarin F. & Mateja, P. K. (2023). Teaching English at primary level. University of Primorska Press. 228 p. URN:NBN:SI:doc-RVNSLUJR. URL: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:doc-RVNSLUJR>
2. Cebotaroș, Viorica. (2022). The role of collocations in expanding EFL learners' vocabulary. *Tradiție și inovare în cercetarea științifică : Materialele Conf. Șt. cu participare. Intern. Ed. a 10-a, 8 oct. 2021. – Bălți : [S. n.]*, (CEU US). Vol. 1. P. 101–104. URL: http://www.dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/5432/1/Cebotaros_The_role.pdf
3. Firth, J. R. in Palmer, F. R. (1981). *Semantics*. Second Edition. Cambridge : Cambridge University Press. P. 75–79.
4. Henriksen, B. (2013). Research on L2 learners' collocational competence and development – a progress report. In Bardel, C., Lindqvist, C., & Laufer, B. (Eds.), *L2 vocabulary acquisition, knowledge and use : new perspectives on assessment and corpus analysis*. Eurosla Monograph Series 2 : Eurosla. P. 29–56.
5. Hill, J. (2000). Revising priorities : from grammatical failure to collocational success. In Lewis, M. (Ed.). *Teaching Collocation : Further Developments in the Lexical Approach*. P. 47–69 [in English].
6. Hoey, M. (2005). *Lexical priming : A new theory of words and language*, London and New York, Routledge. 202 p.
7. Lewis, M. (2000). There is nothing as practical as a good theory. In *Teaching collocation*, ed. Michael Lewis. P. 10–27.
8. Palmer, H. (1933). Second interim report on English collocations, submitted to the Tenth Annual Conference of English Teachers, under the auspices of the Institute for Research in English Teaching. Tokyo : Kaitakusha. 188 p.
9. Sinclair, J. M. (1987). *Collins Cobuild English Language Dictionary*. Birmingham : Harper Collins. 1731 p.
10. Wanner, L. E. O. (2006). Making sense of collocations. *Computer Speech & Language*. № 20 (3). P. 227–244. URL: <https://doi.org/10.1016/j.csl.2005.07.002>
11. Woolard, G. (2000). Collocation – encouraging learner independence. In : M. Lewis (ed.) *Teaching Collocation. Further developments in the lexical approach*. Thomson Heinle Language Teaching Publications ELT. P. 28–46.
12. Wray, A. (2002). *Formulaic language and the lexicon*. Cambridge : Cambridge University Press. P. 332.

Shutenko I., Lotoshnikova S. Developing collocational competence for effective communication in English as a foreign language

The article provides a brief review of major milestones in the research into collocations, highlights the importance of collocational competence and the key reasons why it is so difficult to develop, outlines the teacher's role in developing EFL learners' collocational competence, and offers suggestions on how to teach collocations.

Collocational competence is essential for effective communication in English as it improves speech comprehension and production by enabling learners of English to make sentences out of pre-fabricated language chunks rather than isolated words. However, despite their importance, collocations often receive inadequate attention in English language instruction in Ukraine.

The article identifies the key challenges faced by EFL learners in acquiring collocational competence. These challenges include learners' tendency to focus on individual words rather than word combinations, interference from learners' native language, and the difficulties that teachers' have in advising students on acceptable word combinations. The article emphasizes the teacher's role in helping students develop collocational competence.

Practical suggestions for incorporating collocation instruction into EFL classrooms include raising students' awareness of collocations, explicit instruction on common collocations, the use of collocation dictionaries, the integration of collocations into language practice activities, highlighting common miscollocations, and offering direct and indirect corrective feedback.

In conclusion, the article emphasizes the need for a shift in the teaching of English vocabulary, advocating for a greater focus on collocations and collocational competence. The authors also state that further empirical research is needed to validate the proposed approach to teaching collocations.

Key words: *English as a foreign language, collocations, collocational competence, teacher's role, miscollocations, corrective feedback, collocation dictionaries, pre-existing vocabulary.*